

Pathology of Obstacles to Business Development in the Marginal Areas of Kermanshah City

Farzad Amiri^{1*}, Mohana Shahmoradi², Samaneh Sanjabi³, Somayeh Shahbazi⁴, Mosayeb Gholami⁵, Sara Hajjaliani⁶

¹Assistant Professor, Department of Industrial Engineering, Kermanshah University of Technology, Kermanshah, Iran.

²PhD in Agricultural Development, Department of Sustainable Agriculture Promotion and Education, Razi University, Kermanshah, Iran.

³PhD student of Agricultural Development, Department of Sustainable Agriculture Promotion and Education, Razi University, Kermanshah, Iran.

⁴PhD of Agriculture Promotion and Education, Department of Sustainable Agriculture Promotion and Education, Razi University, Kermanshah, Iran.

⁵PhD of Agriculture Promotion, Department of Sustainable Agriculture Promotion and Education, Razi University, Kermanshah, Iran.

⁶PhD student of Agriculture Promotion and Education, Department of Sustainable Agriculture Promotion and Education, Razi University, Kermanshah, Iran.

ARTICLE INFO

Article Type:
Original Research

Received: 04.15.2023
Revised: 10.03.2023
Accepted: 01.16.2024

Keyword:
Marginalization
Business
Disadvantaged Areas
Pathology
Kermanshah

***Corresponding Author:**
Farzad Amiri
Email: f.amiri@kut.ac.ir

ABSTRACT

In recent years, following and emergence of economic-social issues such as urbanization and unbridled rural-urban migrations, the process of marginalization has enjoyed rapid growth. The measures taken in the field of empowering marginal areas have rarely examined the barriers to job empowerment and business development in these areas. For this reason. The current research was conducted with a qualitative approach in the direction of the pathology of business development obstacles in the marginal areas of Kermanshah in the form of the grounded theory method. The data was collected using the purposeful sampling method of known cases through in-depth and semi-structured interview techniques until data saturation was reached. Based on the findings of the research, lack of work culture, legal obstacles, weak managerial skills, traditional management of existing businesses, and weakness in legal and policy infrastructures were among the most important causal factors affecting the non-development of businesses in marginal areas. Economic conditions were one of the most important background conditions and providing financial resources was an interfering factor. On the other hand, the problems of manufacturing businesses in the field of sales and branding were related to the issue of market management, in which most of these businesses were weak. Based on the results, the demotivation of business activists, the reduction of sustainable employment and the increase in the unemployment rate were emphasized. The decrease in sustainable employment, the increase in the unemployment rate and the increase in fake jobs were other unfortunate consequences of not developing businesses in marginalized areas.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In recent years, the process of marginalization has been accelerated following structural developments and socio-economic problems such as urbanization and rural-urban migration. This process provides a new way of urban life on the sidelines of many major cities, which is generally associated with over-density of population, cultural conflict, social instability, unemployment, false jobs, crime and violence. Kermanshah, the largest city in western Iran, the capital of Kermanshah Province and the ninth largest metropolis in the country over the past three decades, has had a large urban physical expansion, and population disruption has exacerbated and accelerated the process of marginal texture in the city. According to statistics in this area, 6,000 people of this metropolis live in the suburbs, and Kermanshah is second in terms of population in the inefficient urban fabric and is third in the country. Therefore, this study deals with the pathology of business development barriers in the suburbs of Kermanshah.

Methodology

The present study was conducted with a qualitative approach to the pathology of business development barriers in the suburbs of Kermanshah in the form of a fundamental theory method. The data was collected from deep and semi-structured interviews. The study population included people of various age groups and both sexes; the study sample included residents of the studied areas, managers and experts of related organizations such as the Governorate, Welfare Organisation, Imam Khomeini Relief Committee, and Kermanshah Province Science and Technology Park. The participants were selected using the targeted sampling method known as the snowball technique. The sampling and process of data collection continued until data saturation, with a total of 20 interviews, each lasting 35 minutes. To ensure the accuracy and reliability of the data, the questions were designed with transparency and clarity; the repetition of the interviews in certain cases, the control of the organisations, the collection of data from different people in different fields and their participation in the collection were carried out. The finalization of the views presented was one of the solutions used to accredit data. The data analysis tool was based on the common coding method consisting of three stages of open, central and selective coding, and combining concepts.

Results and discussion

In the first step of the analysis of the initial interviews, 51 concepts were obtained. Then, the concepts were carefully examined and compared with each other in terms of similarities and differences, and eventually the concepts of the same nature were classed under a category. From the extracted categories, a category emerged as a central category to form the components of the paradigm model of business development barriers in the suburbs of Kermanshah. By specifying features and dimensions and identifying patterns, the initial structure of the paradigm model was identified. The components of the paradigm model

contain the conditions of the context, the phenomenon, the strategy intervention conditions, and the consequences.

Conclusion

Based on the results, of lack of work culture, legal barriers, weakness of managerial skills, the traditional administration of existing businesses, weakness in legal infrastructures and policy-making, lack of equipment, lack of manpower, consultants and guides, and marketing weaknesses were among the most important contributing factors in the lack of businesses in the suburbs. Businesses in the suburbs are not just an intra-organisational problem that will create sustainable growth by providing the best business conditions. Therefore, one of the factors that lead to the development of productive businesses is that the country's policy-making structures and existing laws provide sufficient support for businesses. Based on the results of economic conditions, it is one of the most important context-examined conditions and has been referred to as one of the factors affecting the development of businesses in the suburbs. The results showed that the economic conditions are not related to a particular country or province and their positive or negative impacts are indirectly related to all businesses; the sharp fluctuations of costs and prices, exchange rate fluctuations, and the lack of working capital all as the concepts of economic conditions. The subsidiaries have a significant impact on the actions of the phenomenon and the interventionist conditions of businesses. Given that all businesses operate in the socio-cultural context, it is natural that businesses cannot perform well if it disrupts the development and growth of manufacturing businesses. Financing, as one of the interventional factors in the development of businesses, directly refers to the difficulty of funding for businesses including inappropriate payment and repayment conditions (including payment facilities, facilities, breathing period, customs, guarantees, etc.) and the lack of sufficient risky investors in the province. Another factor is public sector support. These factors can play or act as an obstacle. In this regard, the need to design the right structure for administrative infrastructure management should be considered. The slow relationships of the administrative system disrupt many of the manufacturing businesses such as obtaining facilities, brand registration, human resources recruitment, and so on. Based on the results of manufacturing businesses, in the field of sales and branding, all related to the issue of market management, most of these businesses were weak. Based on the results of business activists, the decline in sustainable employment and the rise in unemployment were highly emphasized. The motivation of activists causes the business units to be frustrated with their continuation, and other people who are looking to create a new business have no hope of creating a new business. Reducing sustainable employment, rising unemployment rates and increasing false jobs were other adverse consequences of businesses in the suburbs, each of which was expressed by the next consequences (unemployment, delinquency, suicide, murder, etc.).

آسیب‌شناسی موانع توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین شهر کرمانشاه

فرزاد امیری^{۱*}، مهنا شاهمرادی^۲، سمانه سنجابی^۳، سمیه شهبازی^۴، مصیب غلامی^۵، سارا حاجی علیانی^۶

- ۱- استادیار گروه مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
- ۲- دکتری توسعه کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی پایدار، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
- ۳- دانشجوی دکتری توسعه کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی پایدار، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
- ۴- دکتری ترویج و آموزش کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی پایدار، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
- ۵- دکتری ترویج کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی پایدار، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
- ۶- دانشجوی ترویج و آموزش کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی پایدار، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۱/۲۶

بازنگری مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۱۱

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۰/۲۶

کلید واژگان:

حاشیه‌نشین
کسب و کار
مناطق محروم
آسیب‌شناسی
کرمانشاه

*تویسنده مسئول: فرزاد امیری

پست الکترونیکی:

f.amiri@kut.ac.ir

در سالیان اخیر به دنبال بروز مشکلات اقتصادی- اجتماعی همچون شهرنشینی و مهاجرت‌های لجام‌گسیخته روستا- شهری، فرایند حاشیه‌نشینی رشد شتابانی داشته است. اقدامات انجام‌شده در حوزه توانمندسازی مناطق حاشیه‌ای نیز به‌ندرت به بررسی موانع توانمندی شغلی و توسعه کسب‌وکار در این مناطق پرداخته‌اند. پژوهش حاضر با رویکردی کیفی در راستای آسیب‌شناسی موانع توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین کرمانشاه در قالب روش نظریه‌بنیانی انجام شده است. داده‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع موارد شناخته‌شده از طریق تکنیک مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختارمند تا زمان رسیدن به اشباع داده انجام پذیرفت. یافته‌های حاصل از پژوهش نبود فرهنگ کار، موانع قانونی، ضعف مهارت‌های مدیریتی، اداره سنتی کسب‌وکارهای موجود، ضعف در زیرساخت‌های قانونی و سیاست‌گذاری و غیره از جمله مهم‌ترین عوامل علی مؤثر در توسعه‌نیافتن کسب و کارها در مناطق حاشیه‌نشین می‌باشند. شرایط اقتصادی، از مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای و تأمین منابع مالی نیز به‌عنوان یکی از عوامل مداخله‌گر است. کسب‌وکارهای تولیدی در حوزه فروش، برندسازی با مسئله مدیریت بازار مرتبط هستند که عمده این کسب و کارها در آن ضعف دارند. بر پایه نتایج بی‌انگیزه‌شدن فعالان حوزه کسب و کار، کاهش اشتغال پایدار و افزایش نرخ بیکاری بسیار مورد تأکید قرار گرفت. کاهش اشتغال پایدار و افزایش نرخ بیکاری و افزایش مشاغل کاذب از دیگر پیامدهای ناگوار توسعه‌نیافتن کسب و کارها در مناطق حاشیه‌نشین است.

مقدمه

مناطق حاشیه‌نشین به‌صورت همزمان با جنبه‌های مختلفی از محرومیت ناشی از شرایط محیطی چالش‌برانگیز، منابع محدود و فقدان زیرساخت‌ها (نظیر دسترسی ناکافی به آموزش، مسکن و بازار کار) مواجه هستند (ون تانگ، ۲۰۲۰).^۱ در این بین، کمبود فرصت‌های اقتصادی و کسب‌وکار بیش از سایر نابرابری‌ها در محرومیت و به حاشیه رانده شدن ساکنان این مناطق تأثیر گذاشته است. این عوامل به سبب تعامل و رابطه پیچیده‌ای که با سایر عوامل همچون فقر، بیکاری و طرد اجتماعی دارند، منجر به تداوم محرومیت اجتماعی- اقتصادی در مناطق حاشیه‌نشین شده‌اند (ون تانگ، ۲۰۲۰؛ ویلیامز و هورودنیک، ۲۰۱۹).^۲ بر این اساس حاشیه‌نشینی به‌واسطه ماهیت خود، از حیث مفهوم اقتصادی، اجتماعی، فضای کالبدی، روابط اجتماعی در آن و ... واجد آسیب‌ها و مسائل اقتصادی و اجتماعی خاصی است که میزان مسئله‌مداری آن را عمیق‌تر جلوه داده است (فولر و همکاران، ۲۰۲۲؛ مندیس و همکاران، ۲۰۲۳).^۳ از این‌رو آسیب‌های خاص همچون کسب‌وکار مناطق حاشیه‌ای، از نوع آسیب‌هایی است که به‌واسطه ویژگی‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی حاکم بر مناطق حاشیه‌ای از شهرت و گستردگی خاصی برخوردار است که اگر در مراحل اولیه شکل‌گیری مدیریت نشود، قطعاً قابلیت آن را دارد که به نابه‌سامانی‌های اجتماعی و اقتصادی تبدیل شود که در این صورت فرایند مدیریت و ساماندهی آنها با پیچیدگی قابل‌توجهی روبه‌رو خواهد بود (فیتز و گوری سورش، ۲۰۲۱).^۴ چارچوب‌های نظری و مدل‌های مفهومی متعددی برای درک تأثیر متقابل و پیچیده عوامل مؤثر بر ایجاد موانع توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌ای پیشنهاد شده است. از جمله این چارچوب‌های نظری، دیدگاه مبتنی بر منابع^۵ می‌باشد که برای درک معضلات و فرصت‌های مناطق حاشیه‌نشین با بررسی منابع و قابلیت‌های موجود در این مناطق و چگونگی استفاده از آنها برای مزیت رقابتی مورد استفاده قرار گرفته است. این دیدگاه بر اهمیت منابع در ایجاد مزیت رقابتی و دستیابی به موفقیت استراتژیک تأکید دارد (امیری شیراز و همکاران، ۲۰۲۱؛ چاودری، ۲۰۲۱).^۶ علاوه بر این، دیدگاه مبتنی بر منابع با تجزیه و تحلیل دارایی‌های مشهود و نامشهود متعلق به مناطق حاشیه‌نشین، مانند منابع انسانی، سازمانی و فیزیکی، بینش‌هایی را در مورد توسعه قابلیت‌ها و شایستگی‌های مناطق حاشیه‌نشین ارائه می‌دهد (ملفت و بهمنی، ۲۰۲۱).

گسترده‌گی مطالعات مرتبط نیز طیف وسیعی از جنبه‌های مختلف شامل شناسایی و تحلیل موانع خاص توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین، مطالعات موردی و مقایسه‌های منطقه‌ای را دربر می‌گیرد. در این گروه از مطالعات عمدتاً دسترسی‌نداشتن به منابع ضروری و سیستم‌های پشتیبانی نظیر امکانات کم حمل‌ونقل، دسترسی محدود به منابع مالی و سرمایه‌گذاری ناکافی به‌عنوان دلایل عمده توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین مورد تأکید قرار گرفته‌اند (عزیز خالخیلی و همکاران، ۲۰۲۳؛ جمشیدی و همکاران، ۲۰۲۳). به اعتقاد برخی از محققان نیز ضعف اقدامات حمایتی- اجتماعی در مناطق حاشیه‌نشین نیز با تشدید فقر و نابرابری در این مناطق، جذب و حفظ نیروی کار را با معضل مواجه کرده است (عزیزی دوست و همکاران، ۲۰۲۳). علاوه بر این کمبود نیروی کار ماهر و آموزش‌دیده، مانع از رشد و ثبات کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌ای می‌شوند و مشارکت کامل آنها در اقتصاد محلی را دشوار می‌سازند (مندیس و همکاران، ۲۰۲۳). از سویی دیگر بی‌ثباتی سیاسی و عواملی همچون فساد، نرخ‌های مالیاتی بالا، رقابت از سوی شرکت‌های بازار غیررسمی به معضلات پیش‌روی کسب‌وکارها در این مناطق دامن می‌زند (حبیبی و همکاران، ۲۰۲۲؛

¹ Van Thang

² Williams & Horodnic

³ Fuller; Mendis

⁴ Fitz & Gouri Suresh

⁵ Resource-based view

⁶ Chowdhury

مومنی‌زاده و همکاران، ۲۰۲۳). درآمد کم و قدرت خرید پایین در مناطق حاشیه‌ای نیز می‌تواند دستیابی به صرفه‌جویی در مقیاس و تداوم فعالیت‌های کسب‌وکارها را با مشکل روبه‌رو کند (کریمی، ۲۰۲۳).

با این حال بر مبنای شواهد تجربی و نتایج مطالعات پیشین، موانع اصلی توسعه کسب‌وکار در مناطق محروم و حاشیه‌ای شامل برخی از عوامل زمینه‌ای و ساختاری خاص این مناطق است. این امر مستلزم تحقیقات بیشتر با محوریت مطالعات موردی و شواهد تجربی است که می‌تواند به طراحی و اجرای سیاست‌ها و راهبردهای متناسب کمک کند. از طرفی اگرچه مقوله کسب‌وکار و کارآفرینی در حوزه‌های مختلف توسط نهادها و سازمان‌های متعدد از جمله بسیج به‌ویژه بسیج سازندگی مورد توجه قرار گرفته است اما علی‌رغم اهمیت این موضوع، اقدامات پراکنده و مقطعی در قالب ایجاد تسهیلات اشتغال‌زایی و در برخی موارد کمک‌های فنی و مشاوره‌ای صورت گرفته است. اقدامات انجام‌شده در حوزه توانمندسازی مناطق حاشیه‌ای نیز به‌ندرت به بررسی موانع توسعه کسب‌وکار در این مناطق پرداخته‌اند. از این‌رو، با توجه به اینکه تبعات نامطلوب این پدیده تنها محدود به مناطق حاشیه‌نشین نمی‌گردد و می‌تواند توسعه پایداری شهری را نیز متأثر سازد (کریمی و همکاران، ۲۰۱۸؛ ویگل و هیبل، ۲۰۲۳)^۱، ضروری است موانع احتمالی توسعه کسب‌وکار در این مناطق تحلیل و بررسی گردد. بنابراین مطالعه پدیده حاشیه‌نشینی و مسئله کسب و کار حاشیه‌نشینان از آن رو کلیدی است که این امر، خود شکل‌دهنده بسیاری از آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی است و شناخت و مواجهه با این پدیده می‌تواند باعث کاهش بسیاری از این معضلات و آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی باشد زیرا این آسیب‌ها از جمله موانع کسب‌وکار، پدیده‌های چندوجهی و دارای علل و عوامل متنوعی است که حاشیه‌نشینان را بیشتر از سایر گروه‌ها در معرض مشکلات اقتصادی قرار می‌دهد (میرینه-برکی و همکاران، ۲۰۲۱؛ سکردیل و گونز، ۲۰۲۲)^۲. اگرچه مسئله کسب و کار و به دنبال آن فقر و محرومیت به دلیل نداشتن کسب و کار، مسئله جهانی تلقی می‌شود و این امر در مناطق حاشیه‌نشین دامنه و وسعت بیشتری دارد و ساکنان را با آسیب‌های جدی مواجه کرده است آن‌چنان که زمینه رشد سالم افراد حاشیه‌نشین را با موانعی اساسی روبه‌رو می‌کند و محدودیت‌های اساسی را برای ساکنان به‌وجود می‌آورد (ملفت و بهمنی، ۲۰۲۱؛ سکردیل و گونز، ۲۰۲۲). بنابراین ضرورت پژوهش حاضر آن است که نائل آمدن بر موانع کسب‌وکار و آسیب‌شناسی این عوامل، یکی از اهداف ملی توانمندسازی، ساماندهی اسکان غیررسمی، افزایش توان اقتصادی-اجتماعی و حتی فرهنگی ساکنان این مناطق برای اداره زندگی خود و مشارکت در فرایند ساماندهی جوامع این قشر است (کریمی، ۲۰۲۳؛ مومنی‌زاده و همکاران، ۲۰۲۳).

با توجه به ضرورت مسئله، این مطالعه با به‌کارگیری رویکردی هدفمند و نظام‌مند «نظریه بنیانی»، ضمن آسیب‌شناسی و درک زمینه منحصربه‌فرد منطقه مورد مطالعه، به بررسی علل، شرایط و پیامدهای مرتبط با موانع توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین شهر کرمانشاه می‌پردازد. طبق آمارهای موجود یک‌سوم، معادل سی‌صد هزار نفر از جمعیت این کلانشهر به عنوان بزرگ‌ترین شهر در غرب ایران، حاشیه‌نشین هستند. شهر کرمانشاه با بیش از ۳۶ شهرک مسئله‌دار که اسکان در آن‌ها نامناسب و معیارهای شهرسازی و شهرنشینی به‌ندرت در آن‌ها قابل رؤیت است و ۱۳ منطقه اسکان غیررسمی (شامل: محله‌های کولی‌آباد، شاطرآباد، دولت‌آباد، جعفرآباد، صادقیه، چقاگلان، چقاکوب، باغ ابریشم، حکمت‌آباد، آناهیتا، نوکان، دره‌دراز، چمن زین‌العابدین) با زمینه‌های تهدیدکننده اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی توسعه پایدار شهری مواجه می‌باشد. مساحت این ۱۳ محله تقریباً ۱۱۶۳ هکتار است که در مقایسه با مساحت کل شهر کرمانشاه (۹۵۶۸/۶) در حدود یک‌هشتم می‌باشد. همچنین مقایسه این آمار (سال ۱۳۹۰) با یک دهه قبل، نشان از رشد مساحت این مناطق دارد (کریمی و همکاران، ۲۰۱۸).

از آن‌جایی که مطالعه جامعی برای بررسی تأثیر متقابل و پیچیده عوامل مختلف در ایجاد و توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین شهر کرمانشاه صورت نگرفته است، آسیب‌شناسی موانع به‌عنوان یکی از ابزارهای مؤثر برای تحلیل

¹ Weigel & Hiebl

² Méreïné-Berki; Sekerdil & Gunes

و بررسی وضعیت فعلی و شناسایی معضلات پیش روی کسب‌وکارها در این مناطق، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. این مطالعه به‌جای تمرکز بر نقش عوامل منفرد، به ارتباط پیچیده بین عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و سیاستی به‌عنوان یک کل تأکید دارد. بنابراین نتایج این مطالعه می‌تواند به درک فرایند، عمل یا تعامل عوامل مختلف در ایجاد موانع در توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین کمک کند. با درک این موانع، سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران توسعه می‌توانند با تمرکز بر معضلات خاص این مناطق، راهبردها و مداخلات هدفمندی برای رشد اقتصادی، کاهش فقر و توسعه فراگیر و پایدار کسب‌وکارهای مناطق حاشیه‌نشین طراحی کنند.

ساختار این پژوهش به‌صورت زیر سازماندهی شده است: نخست مبانی نظری و پیشینه مطالعاتی مرتبط با موانع رشد کسب‌وکار در مناطق فقیر و حاشیه‌ای مورد بحث قرار گرفته است. سپس روش‌شناسی تحقیق در بخش دوم شرح داده شده است. در ادامه با تمرکز بر یافته‌های حاصل از مطالعه، ساختار اولیه مدل پارادیمی (شامل؛ شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، پدیده، شرایط مداخله‌گر راهبردی و پیامدها) تشریح گردیده است. در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادهاى اجرایی و تحقیقاتی آتی ارائه شده است.

مبانی نظری

محرومیت و ایجاد کسب‌وکار برای گروه‌های محروم و به‌حاشیه‌رانده‌شده از طریق دیدگاه‌ها و رویکردهای نظری مختلف بررسی شده است. دیدگاه‌های نظری مانند نظریه‌های نوآوری اجتماعی، دیدگاه مبتنی بر منابع و تله‌های فقر بینش‌هایی درباره علل و پیامدهای فقر و محرومیت را ارائه می‌دهد.

نظریه‌های نوآوری اجتماعی، مفهوم تغییر اجتماعی و تأثیر آن بر گروه‌های حاشیه‌نشین را بررسی می‌کنند. این نظریه جنبه‌های مختلفی مانند کنش اجتماعی، اقتصاد اجتماعی و همبستگی، کارآفرینی اجتماعی و سرمایه‌گذاری اجتماعی را بررسی می‌کند (شریفی‌نیا، ۲۰۲۲). علاوه بر این، نظریه‌های نوآوری اجتماعی به درک عمیق‌تری از اینکه چگونه کسب‌وکارها می‌توانند نیازهای گروه‌های به‌حاشیه‌رانده‌شده را برطرف کنند و تغییرات اجتماعی را هدایت کنند، کمک می‌کنند. همچنین اهمیت درک ویژگی‌ها و تفاوت‌های میان مدل‌های کسب‌وکار جایگزین را که بخش کم‌درآمد را هدف قرار می‌دهند، برجسته می‌کند (دمبک و همکاران، ۲۰۲۰).^۱

دیدگاه مبتنی بر منابع نیز تمرکز بر اینکه کسب‌وکارهای فقیر و گروه‌های حاشیه‌ای اغلب به منابع ضروری دسترسی ندارند، بر اهمیت منابع اعم از محسوس (مالی و فیزیکی) و ناملموس (دانش و مهارت) برای موفقیت کسب‌وکار تأکید می‌کند (مهرا و همکاران، ۲۰۱۹).^۲

تله‌های فقر، پدیده‌ای است که در آن اقتصادها یا افراد در یک تعادل سطح پایین گیر می‌کنند و مانع از توانایی آنها برای فرار از فقر می‌شوند. این تله‌ها می‌توانند توسط عوامل مختلفی مانند رفتار تقلیدی، جمعیت نامتقارن و نهادهای ناکارآمد ایجاد شوند (مومنی‌زاده و همکاران، ۲۰۲۳؛ ویگرت، ۲۰۱۹).^۳ مشاغل فقیر و گروه‌های حاشیه‌نشین برای غلبه بر این تله‌ها با موانعی روبه‌رو هستند. برای کسب‌وکارها، وجود تله‌های فقر می‌تواند دسترسی آن‌ها به منابع و فرصت‌ها را محدود و رشد و شکوفایی را دشوار کند. از سوی دیگر، گروه‌های حاشیه‌نشین ممکن است با تبعیض و طردشدن از شبکه‌های اقتصادی و اجتماعی مواجه شوند و فقر آنها را تداوم بخشد. همچنین ابعاد شناختی نارسایی‌های هماهنگی و تله‌های نهادی در ممانعت از پیشرفت مشاغل فقیر و گروه‌های به‌حاشیه‌رانده‌شده نقش دارند. این موانع مستلزم مداخلات و سیاست‌های هدفمند برای شکستن چرخه فقر و ایجاد فرصت‌هایی برای توسعه پایدار است (نقدی و همکاران، ۲۰۲۱).

¹ Dembek

² Mehra

³ Weigert

محققان متعددی نیز با استفاده از مبانی نظری و تحلیل موانع پیش‌رو به ارائه راهبردها و مداخلات هدفمند برای ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای پایدار و فراگیر در مناطق محروم پرداخته‌اند. تقریباً دو دهه پیش، (پراهالاد و حموند، ۲۰۰۲)^۱ رویکرد پایه یا پایین هرم (BOP²) را برای خدمت‌رسانی سودمند به فقرا با کسب‌وکار تجاری اقتباس شده از بازارهای توسعه‌یافته معرفی کردند. این رویکرد در پاسخ به نتایج ناامیدکننده و انتقادات اخلاقی، از یک فرایند صرفاً انتفاعی با نقش انفعالی فقرا به یک رویکرد توسعه فراگیر تکامل یافته است (آکوه، ۲۰۲۰)^۳. بر مبنای این رویکرد نیز بسیاری از مدل‌های کسب‌وکار با هدف ایجاد ارزش برای گروه‌های آسیب‌پذیر و در معرض فقر مدنظر شکل گرفته‌اند، با این حال، بررسی مطالعات اخیر همچون (دمبک و همکاران، ۲۰۲۰) شواهد اندکی را در حمایت از رویکرد BOP پایدار نشان می‌دهد. در این راستا چگونگی تأثیرگذاری بر معیشت گروه‌های آسیب‌پذیرتر (فقرا، زنان و افراد بی‌سواد) معضل اصلی پیش روی عملیاتی کردن مدل‌های کسب‌وکار پایدار است، تا جایی که در برخی مواقع منجر به بحاشیه‌راندن شدن گروه‌های فقیر و گسترش شکاف طبقاتی بین جوامع هدف شده است (مهرا و همکاران، ۲۰۱۹). محدودیت‌های عملیاتی (منابع مالی اندک، مهارت و شایستگی‌های پایین)، فرصت‌های نوآوری اندک و غلبه مصرف‌کنندگان کم‌درآمد، مانع از پایداری فعالیت این گروه از کسب‌وکارها می‌شود (آکوه، ۲۰۲۰). در این راستا برخی از مطالعات بر نیاز به رهبری کارآفرینی تأکید می‌کنند که به‌طور مداوم مدل‌های کسب‌وکار را بازبینی کند و احتمال شکست را در شرایط نامطلوب اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کاهش دهد (ویگرت، ۲۰۱۹).

بدیهی است مدل‌های کسب‌وکار باید فراگیر و سازگار با ویژگی‌های گروه‌های هدف باشند تا ارزش‌ها و منافع پایدار و عادلانه را برای همه ذی‌نفعان در طول زمان ایجاد کنند. فراگیری، نه‌تنها شامل دسترسی افراد فقیر در پایین هرم (BoP) به منابع (مانند امور مالی، فناوری، دسترسی به بازارها) در مدل‌های کسب‌وکار است، بلکه به گفته برخی از محققان، تضمین مشارکت آنها را در تصمیم‌گیری نیز شامل می‌شود. سازگاری مدل‌ها نیز مستلزم طراحی ساختارها و فرایندهایی در راستای جلب مشارکت فقیرترین افراد در پایین هرم است. به‌عبارتی جلب مشارکت گروه‌های هدف زیربنای مدل‌های کسب‌وکار است (آکوه، ۲۰۲۰). مشارکت گروه‌های ذی‌نفع (فقرا) در تأمین مالی به‌منظور اجرای مدل‌های کسب‌وکار نیز یکی از مسائل کلیدی است. اگرچه عمده‌ترین موانع برای مشارکت مالی درآمد کم و فقدان مستندات قانونی کافی است، با این حال این مسئله نیازمند مطالعه و بررسی است (ویدیاستوتی و همکاران، ۲۰۲۰)^۴.

به‌طور کلی در مجموع مطالعات گذشته عواملی همچون مشکلات مالی، کمبود منابع مالی، مشکلات پایداری و استقلال، فقدان مهارت، مقاومت در برابر تغییرات اجتماعی، نداشتن آگاهی و درک مفهوم کارآفرینی، رقابت ناعادلانه، تغییر در رویه‌های مالیاتی، کمبود منابع مالی و سرمایه، مشکلات مربوط به نظم عمومی، کمبود مهارت، کمبود پشتیبانی، ضعف مدیریت، ناآگاهی و ترس از آینده، به‌عنوان مهم‌ترین معضلات پیش‌روی کسب‌وکارهای مناطق محروم، کم‌درآمد و حاشیه‌نشین شناخته شده‌اند (ماتوس و هال، ۲۰۱۹؛ موریلو-لونا و همکاران، ۲۰۲۱)^۵. بر این اساس ضمن بهبود مشارکت مالی، توسعه سازوکارهای تأمین مالی نوآورانه و ارائه حمایت هدفمند از کارآفرینان به‌منظور غلبه بر این موانع، بر اهمیت تقویت مهارت‌های کارآفرینی، تسهیل فرایندهای نظارتی و ارتباطات با بازار تأکید شده است (یبوا، ۲۰۲۲)^۶. نتایج مطالعه (سیمون و توسان، ۲۰۱۸)^۷ نیز بر اهمیت سرمایه اجتماعی، نقش شبکه‌های اجتماعی، اعتماد و انسجام اجتماعی در تسهیل یا محدود کردن توسعه کسب‌وکارهای مناطق فقیر تأکید دارد. در این راستا محققانی همچون (دسکالوپولو و

¹ Prahalad & Hammond

² Base/bottom of the pyramid

³ Akoh

⁴ Widyastuti

⁵ Matos & Hall; Murillo-Luna

⁶ Yeboah

⁷ Simon & Tossan

همکاران، ۲۰۲۳^۱ با توجه به نقش کلیدی سرمایه اجتماعی به این موضوع پرداخته‌اند که چگونه کارآفرینی اجتماعی می‌تواند بر بهره‌وری، تاب‌آوری و توسعه نهادی جوامع تأثیر گذارد. براین اساس در جدول ۱ و ۲ خلاصه‌ای از پیشینه مطالعات خارجی و داخلی آمده است.

جدول ۱. پیشینه مطالعات خارجی.

ردیف	عنوان پژوهش	سال پژوهش	روش پژوهش	نتیجه پژوهش
(مندیس و همکاران)	چالش‌های پیش روی جوامع به‌حاشیه‌رانده‌شده: مروری نظام‌مند بر ادبیات	۲۰۲۳	مرور سیستماتیک با پیروی از روش PRISMA	نتایج نشان داد بی‌عدالتی‌هایی که به جوامع حاشیه‌نشین شده است لازم است که با تلاش‌های مدیریتی در راستای رفع نیازهای اساسی و آسیب‌پذیری‌های اجتماعی افراد حاشیه‌نشین اقدامات جدی و کلیدی انجام شود تا از بروز مسائل بعدی جلوگیری شود.
(آلم و گوتارمن) ^۲	توانمندسازی گروه‌های به‌حاشیه‌رانده‌شده از مردم در تحقیقات نظری اخلاقی تجاری	۲۰۲۳	مرور سیستماتیک با بررسی مقالات از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۹	حضور افراد حاشیه‌نشین در تجارت کاری الزامی و ضروری است زیرا دیدگاه انتقادی و تجارب این گروه از افراد به عنوان منابع اولیه می‌تواند تحقیقات اخلاقی تجارت را از نظر درک نظری غنی کند.
(فولر و همکاران)	تأثیر حاشیه‌نشینی بر حضور آنلاین کارآفرینان و عملکرد شرکت	۲۰۲۲	این مطالعه بر مصاحبه‌ها و نظرسنجی‌های مدیران و/یا صاحبان SME ها با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی و مدل‌سازی معادلات ساختاری تکیه دارد.	یافته‌ها نشان می‌دهد که به‌حاشیه رانده‌شدن، ادراکات ریسکی کارآفرینان را افزایش می‌دهد. این ادراک با افزایش ریسک، میزان پاسخ یک کارآفرین را در کسب‌وکار محدود می‌کند.
(سلسبیل و همکاران) ^۲	تجربه زنان فقیر شهری و طرد اجتماعی آنها از نظر دسترسی به امکانات بهداشتی در دهلی	۲۰۲۲	روش کیفی با بررسی انتقادی	زنان فقیر شهری در خدمت عوامل «پرکار» و درعین حال «نامرئی» در توسعه شهر هستند.
(شریفی‌نیا)	طبقه‌بندی چالش‌های مشاغل خانگی در مناطق روستایی شهرستان ساری با استفاده از تکنیک تلفیقی	۲۰۲۲	روش اسنادی و پیمایشی (پرسش‌نامه) توصیفی-تحلیلی است.	موانع آموزش و نوآوری، بیمه و حقوق و مهارت در بالاترین سطح مدل و موانع اقتصادی و مالی، بازاربایی و زیرساختی در پایین‌ترین سطح مدل قرار دارند.
(چاودری)	خودبازنمایی گروه‌های به‌حاشیه‌رانده‌شده: روشی جدید از تفکر از طریق W.E.B.	۲۰۲۱	روش مروری	گروه‌های به‌حاشیه‌رانده‌شده از طریق بازسازی روحیه و شناخت خود توانایی‌های خود را بهتر می‌شناسند، این عامل این امکان را فراهم می‌کند که بر محدودیت‌های سیاسی و استراتژیک خود غلبه کنند و بازنمایی شخصی خود را تضمین کنند. همچنین این امر بر سیاستمداران قدرتمند تأثیر می‌گذارد تا

¹ Daskalopoulou

² Alm & Guttormsen

³ Salsabila

ردیف	عنوان پژوهش	سال پژوهش	روش پژوهش	نتیجه پژوهش
				خواسته‌های گروه‌های به‌حاشیه‌راندده شده را ببینند.
(ون تانگ)	اشتغال غیررسمی و زندگی کارگران در مناطق فقیرنشین ویتنام	۲۰۲۰	بر اساس روش کتابخانه‌ای و پیمایش میدانی (پرسش‌نامه)	نتایج این پژوهش نشان داد که کارگران اقتصاد غیررسمی افرادی هستند که دارای مهارت فنی کم، شغل ناپایدار، فاقد قرارداد کار یا قرارداد کلامی هستند و درآمد کمی کسب می‌کنند.
(ویلیامز و هورودنیک)	چرا اشتغال غیررسمی در برخی از کشورهای فقیر بیشتر دیده می‌شود؟	۲۰۱۹	کیفی و تطبیقی	در این پژوهش شیوع بیشتر اشتغال غیررسمی را با توسعه اقتصادی کمتر مرتبط می‌داند. همچنین سطوح بیشتر فساد در بخش دولتی، و سطح پایین مداخله دولت برای محافظت از کارگران در برابر فقر از جمله موارد افزایش اشتغال غیررسمی می‌باشد.

جدول ۲. پیشینه مطالعات داخلی.

ردیف	عنوان پژوهش	سال پژوهش	روش پژوهش	نتیجه پژوهش
(جمشیدی و همکاران)	ارائه مدل پارادیمی ساماندهی حاشیه شهر کرمان	۱۴۰۲	روش کیفی با استفاده از گراندد تئوری	توسعه نامتوازن شهری در کشورهای درحال توسعه عوارضی مانند بی‌نظمی فضایی، گسترش فقر و نابرابری، فرسایش و آلودگی محیط‌زیست و ناامنی اجتماعی همراه است. سیاست‌های ناکارآمد در عرصه برنامه‌ریزی مسکن و بازتاب‌های بحران اقتصاد جهانی به تدریج باعث شکل‌گیری و گسترش پدیده‌ای با عنوان شهری شدن فقر یا فقر شهری شده است.
(کریمی)	واکاوی سیاست تقنینی ایران درخصوص حاشیه‌نشینی	۱۴۰۲	روش کاربردی در این پژوهش توصیفی-تحلیلی و ابزار گردآوری اطلاعات نیز فیش‌برداری است.	به نظر می‌رسد مسئله حاشیه‌نشینی در نظام حقوقی-کیفری دارای جایگاهی نمی‌باشد و سیاست‌های تقنینی چون راهکاری قانونی، راهکارهای کالبدی و راه‌حل‌های نظارتی لازم باشد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در مبارزه با پدیده حاشیه‌نشینی سیاست سنجیده و مناسبی صورت نگرفته است و وجود ندارد.
(سفیری و میرزائی)	تجربه زیسته دختران منطقه حاشیه‌نشین و محروم‌نشین مورد مطالعه منطقه دولت‌آباد-استان کرمانشاه	۱۴۰۱	استفاده از روش کیفی با تأکید بر رویکرد پدیدارشناسی	اوضاع سخت اقتصادی و وضعیت نامناسب اجتماعی و فرهنگی به عنوان عوامل محدودکننده تری از سوی مصاحبه‌کنندگان تلقی شد که حرکت دختران را در رسیدن به هدف‌های متعالی، متوقف یا کند می‌کند.
(امیری شیراز و همکاران)	بررسی رابطه بین حاشیه‌نشینی و بیگانگی اجتماعی و بی‌اعتمادی اجتماعی (مطالعه موردی: مددجویان تأمین اجتماعی شهر رشت)	۱۴۰۰	روش کمی از طریق پرسش‌نامه	این دو متغیر حاشیه‌نشینی و بیگانگی اجتماعی همبستگی مثبت، متوسط و مستقیم وجود دارد بنابراین، هرچه سطح زندگی در مناطق حاشیه‌نشین و ارتباط با افراد حاشیه‌نشین بیشتر

ردیف	عنوان پژوهش	سال پژوهش	روش پژوهش	نتیجه پژوهش
				باشد، میزان بیگانگی اجتماعی بیشتر می‌شود. در این مناطق احساس محرومیت شدیدی وجود دارد و اعتراف‌کنندگان احساس بیگانگی و انزوا می‌کنند.
	ارائه مدل پارادیمی مهاجرت به محلات حاشیه‌نشین کوی علوی و حصیرآباد اهواز: (مطالعه کیفی با روش نظریه داده‌ها)	۱۴۰۰	روش کیفی و گراندد تئوری	بخش قابل‌توجهی از جمعیت ایران طی دهه‌های اخیر در مناطق حاشیه‌ای شهرها اسکان یافته‌اند و ضروری است با اجرای برنامه‌های شناسایی و توانمندسازی در این مناطق و محلات شهری زمینه به‌روزی و بهزیستی این افراد مهیا شود.
	مطالعه گونه‌شناسی، چالش‌های حاشیه‌نیشینی و بازی‌های حاشیه‌نشینان با سیاست‌های شهری (مورد مطالعه: شهر ساوه)	۱۳۹۹	تلفیقی اسنادی، کیفی و کمی) از طریق مرور اسناد، مصاحبه و پرسش‌نامه محقق‌ساخته	همه حاشیه‌ها در همه شهرهای ایران و از جمله ساوه، در نهایت به جذب در متن شهری دست خواهند یافت. شناخت خرده‌فرهنگ حاشیه‌نشینان و روان‌شناسی اجتماعی مدیران و شرایط کلان سیاست‌های دولت مبنی بر حمایت بیشتر یا کمتر از اقشار فرودست می‌تواند به درک نظریه بازی‌های حاشیه‌ها با سیاست‌های شهری در ساوه یا هر شهر مفروض دیگر کمک کند.

به‌طور خلاصه، مطالعات پیشین معضلات و موانع متعددی را که کارآفرینان در مناطق فقیر و حاشیه‌نشین با آن مواجه هستند، برجسته می‌کند، با این حال بهره‌گیری و مقیاس‌پذیری از راهبردها و مداخلات پیشنهادشده، مستلزم آسیب‌شناسی دقیق، در نظر گرفتن موانع جلب مشارکت گروه‌های آسیب‌پذیر و انطباق مدل‌های کسب‌وکار با ظرفیت موجود در مناطق حاشیه‌نشین است. از این‌رو، تحقیقات بیشتر باید بر درک معضلات زمینه خاص، ارزیابی مداخلات سیاستی، به‌اشتراک‌گذاشتن بهترین شیوه‌ها و اطمینان از پایداری تلاش‌ها در این زمینه متمرکز شوند.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر با توجه به ماهیت پژوهش کیفی، از نظر میزان کنترل متغیرها غیرآزمایشی، از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی و از نظر ماهیت اهداف توصیفی و تحلیلی است که از روش نظریه داده‌بنیاد به‌عنوان روش پژوهش استفاده می‌شود. این روش کیفی، نوعی تحقیق در عرصه و مبتنی بر رویکرد استقرایی است و به‌صورتی نظام‌مند و در قالب مراحل منظم، پدیده‌ها را در موقعیت طبیعی آنها بررسی می‌کند قابلیت تعمیم مدنظر نیست بلکه هدف درک پدیده و داده‌ها با ابعاد مختلف آن است. این روش از آن‌جایی ارزشمند است که عمق پدیده را در گروه خاصی بررسی می‌کند و شناخت عمق پدیده اهمیتی بیش از وسعت میدان بررسی دارد. روش گراندد تئوری یا نظریه داده‌بنیاد یک شیوه پژوهش کیفی است که به‌وسیله آن با استفاده از یک دسته داده‌ها، نظریه‌ای تکوین می‌یابد به‌طوری که این نظریه در یک سطح وسیع، یک فرایند، عمل یا تعامل را تبیین می‌کند. در این روش، پژوهش را هرگز از یک نظریه شروع نمی‌کنند و بعد آن را به اثبات برسانند بلکه پژوهش از یک دوره مطالعاتی شروع و فرصت داده می‌شود تا آنچه متناسب و مربوط به آن است خود را نشان دهد (ادیب‌حاج‌باقری و همکاران، ۲۰۰۴). بر این اساس در این پژوهش آسیب‌شناسی موانع توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین کرمانشاه در قالب روش نظریه بنیانی انجام شده است. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختارمند بهره گرفته شد. از آن‌جا که در مطالعه کیفی یکی از نکات کلیدی که باید مدنظر قرار گیرد، همکاری و مشارکت فعال کلیه افراد ذی‌نفع و ذی‌نفع در حوزه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌ای شهر کرمانشاه می‌باشد، جامعه مورد مطالعه در این گام از پژوهش را گروه‌های مختلف سنی و جنسی

از ساکنان مناطق مورد مطالعه، مدیران و کارشناسان سازمان‌های مرتبط همچون استانداری، بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، پارک علم و فناوری استان کرمانشاه تشکیل دادند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع موارد شناخته‌شده (افراد متخصص و مطلعین کلیدی) تعداد ۲۰ نفر از آنان به روش گلوله برفی انتخاب گردیدند. نمونه‌گیری و فرایند گردآوری داده‌ها تا اشیاع داده ادامه یافت و در مجموع ۲۰ مصاحبه هر کدام به مدت ۳۵ دقیقه انجام گرفت. برای اطمینان از صحت و پایایی داده‌ها از چهار معیار (گوبا و لینکلن، ۱۹۹۴)^۱: اعتبار، تأییدپذیری، قابلیت اعتماد و انتقال‌پذیری بهره گرفته شد. به منظور افزایش اعتبار مطالعه ضمن درگیری طولانی‌مدت و مشاهده مدام، داده‌ها و یافته‌های تحقیق توسط مشارکت‌کنندگان در پژوهش^۲ و همکاران^۳ بازبینی شد و روند جمع‌آوری داده‌ها تا رسیدن به اشیاع تئوریک ادامه داشت. همچنین برای تأیید یافته‌ها و اطمینان از کامل بودن آنها از روش مثلث‌سازی^۴ (استفاده از منابع متعدد جمع‌آوری داده، مصاحبه با افراد و گروه‌های مختلف و به کارگرفتن بیش از یک محقق) استفاده شد. طرح شفاف و صریح سؤال‌ها، بازنگری اولیه و تکرار مصاحبه در موارد معین، جستجو برای شواهد مغایر از دیگر راهکارهایی بود که برای اعتباربخشی به داده‌ها استفاده شد. بنابراین ثبت فرایند جمع‌آوری داده‌ها در طول زمان که قابلیت دنبال کردن را داشت و همچنین استفاده از روش مختلف جمع‌آوری داده‌ها نشان‌دهنده این است که داده‌ها مربوط به میدان تحقیق است و پژوهش تأیید می‌شود. ابزار تحلیل داده‌ها مبتنی بر تفکیک متن مصاحبه‌ها در قالب واحدهای معنایی، به صورت مفاهیم انتزاعی و سپس مقولات تلخیص‌شده و ارتباط مفاهیم و مقولات و مقولات با مقولات فرعی در راستای هدف تحقیق و در راستای روش کدگذاری رایج در نظریه بنیانی شامل سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی و تلفیق مفاهیم می‌باشد.

نتایج و بحث

در گام نخست از دل مصاحبه‌های اولیه، کدهای مرتبط با موضوع مشخص و سپس به شیوه مقایسه مداوم از دل چندین کد، یک مفهوم استخراج گردید و به همین ترتیب سایر کدها به مفاهیم تبدیل شدند تا در نهایت ۵۱ مفهوم به دست آمد. در ادامه جریان کدگذاری باز، مفاهیم به دست آمده با دقت بررسی شدند و از نظر شباهت‌ها و تفاوت‌ها با یکدیگر مقایسه شدند و در نهایت مفاهیمی که ماهیت مشابه داشتند ذیل یک مقوله قرار گرفتند. سپس از بین مقوله‌های استخراج‌شده یک مقوله به عنوان مقوله مرکزی پدیدار گشت تا در کنار ۱۸ مورد دیگر، اجزای مدل پارادایمیک موانع توسعه کسب‌وکار در مناطق حاشیه‌نشین کرمانشاه را تشکیل دهند (جدول ۳). سپس در ادامه با مشخص کردن ویژگی‌ها و ابعاد و شناسایی الگوها، ساختار اولیه مدل پارادایمی مشخص گردید. اجزای تشکیل‌دهنده مدل پارادایمی شامل شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، پدیده، شرایط مداخله‌گر راهبردی و پیامدها می‌باشد (شکل ۱).

جدول ۳. مفاهیم و مقوله‌های استخراج‌شده.

فرآوانی	مفاهیم	زیر مقوله‌ها	مقوله
۱۵	مشکلات اجتماعی شراکت در کسب‌وکار		نبود فرهنگ کار
۱۲	وجود نظرات متعدد و متفاوت		
۱۱	نبود حس همکاری		
۱۱	خودرأی بودن و احترام‌نگذاشتن به عقاید دیگران		

¹ Guba & Lincoln

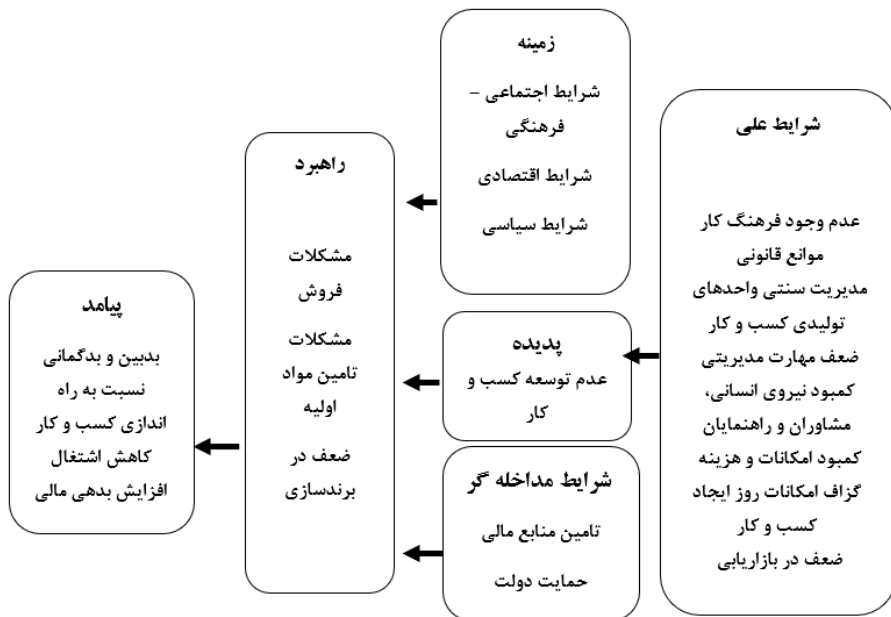
² Member checking

³ Peer debriefing

⁴ Triangulation

مقوله	زیرمقوله‌ها	مفاهیم	فراوانی
موانع قانونی		بروکراسی اداری	۱۹
		حمایت‌نکردن همه‌جانبه از تولیدکنندگان	۱۶
		اجرائه‌کردن دقیق قوانین حمایتی از کسب‌وکارها	۱۰
		پیچیده و طولانی بودن زمان اخذ اعتبارات و جوازها	۱۵
		تیم‌سازی بدون در نظر گرفتن تجربه و تخصص	۱۲
		تشکیل تیم براساس روابط دوستانه و خانوادگی	۱۲
		نیروی انسانی کم مهارت و بی‌تخصص	۹
		ضعف در دانش و آگاهی	۱۸
		ضعف در مهارت فنی	۱۵
		ضعف همکاری در میان مسئولین و سازمان‌ها	۱۳
مدیریت سنتی کسب‌وکار		کم‌تجربگی و نداشتن حس مسئولیت‌پذیری	۱۲
		کمبود مشاوران مجرب و متخصص	۱۵
		کمبود نیروی انسانی ماهر و متخصص در زمینه راه‌اندازی کسب‌وکار	۱۴
		استفادنکردن از خدمات مشاوره‌ای موجود	۱۰
		نداشتن دسترسی آسان به مواد اولیه موردنیاز ایجاد کسب‌وکار	۱۶
		هزینه بالای خرید تجهیزات و ماشین‌آلات مدرن	۹
		نداشتن دسترسی به بازار ملی	۱۱
		نبود دانش بازاریابی	۶
		ضعف فرهنگ کار جمعی	۱۷
		اعتمادنداشتن به محصولات بومی تولیدی کسب‌وکارهای محلی	۱۲
شرایط اجتماعی - فرهنگی		ضعف فرهنگ کار و سخت‌کوشی	۱۵
		نبود امنیت کافی در مناطق حاشیه‌نشین برای سرمایه‌گذاری	۱۱
		کمبود سرمایه	۱۶
		ثبات‌نداشتن نرخ ارز و نوسانات قیمت	۱۴
		کاهش درآمد و توان اقتصادی	۱۴
		تحریم	۱۲
		ضعف در صادرات محصولات تولیدی کسب‌وکار	۹
		کمبود تعداد سرمایه‌گذار	۱۳
		وجود مشکلات متعدد در خصوص تأمین تضمین، وثایق، زمان بازپرداخت و میزان سود	۹
		تمایل‌نداشتن به سرمایه‌گذاری در مناطق حاشیه‌نشین	۹
حمایت دولت		نبود حمایت‌های کافی برای خرید محصولات کسب‌وکار	۱۱
		کاغذبازی نظام اداری	۸
		نبود مهارت فروش	۱۵
مشکلات فروش		کساد بازار	۱۶
		دشواری تأمین مواد اولیه از خارج از استان	۱۴
		نوسان شدید در قیمت مواد اولیه موردنیاز	۱۳

مقوله	زیرمقوله‌ها	مفاهیم	فراوانی
پیامدها:	ضعف در برندسازی	کمبود مواد اولیه موردنیاز به علت تحریم	۱۲
		انتخاب برندهای نامتناسب و غیرجذاب	۹
		طولانی‌بودن فرایند ثبت قانونی برند	۷
	بدگمانی و بدبینی نسبت به راه‌اندازی کسب‌وکار	بدبینی به مقوله کارآفرینی و کسب‌وکار	۱۶
		سوق یافتن به شغل‌های اداری	۱۴
		نارضایتی از شرایط زندگی	۱۲
		کاهش سطح کیفیت زندگی	۱۱
		افزایش نرخ بیکاری	۱۷
	کاهش اشتغال	مهاجرت	۱۳
		افزایش مشاغل کاذب	۱۲
	افزایش بدهی‌های مالی	افزایش بدهی‌های معوقه	۱۴
افزایش هزینه‌ها		۱۱	

شکل ۱. مدل پارادیمی پژوهش.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های حاصل از پژوهش، شرایط عالی بسیاری در توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین کرمانشاه مؤثرند. به عبارتی شرایط عالی، رویدادهایی هستند که به ایجاد و گسترش پدیده محوری کمک می‌کنند که در این پژوهش توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین کرمانشاه پدیده محوری بود. بر اساس نتایج، نبود فرهنگ کار، موانع قانونی، ضعف مهارت‌های مدیریتی، اداره سنتی کسب‌وکارهای موجود، ضعف در زیرساخت‌های قانونی و

سیاست‌گذاری، کمبود تجهیزات، کمبود نیروی انسانی، مشاوران و راهنمایان و ضعف در بازاریابی، از جمله مهم‌ترین عوامل علی مؤثر در توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین هستند. مقوله کمبود امکانات و تجهیزات، یکی دیگر از عوامل علی بود که در این پژوهش بدان تأکید شد زیرا این معضل ممکن است به علت ناتوانایی‌ها و کم‌کاری‌های صاحبان کسب‌وکارها باشد یا به علت عوامل محیطی مانند تحریم‌های ظالمانه.

همچنین ضعف در زیرساخت‌های قانونی و سیاست‌گذاری، از دیگر شرایط علی است که مورد تأکید بود. از سویی دیگر در مناطق محروم، کم‌درآمد و حاشیه‌نشین ممکن است دسترسی محدودی به بازارها و شبکه‌ها باشد که می‌تواند دسترسی به مشتریان و رشد کسب‌وکارشان را برایشان دشوار کند. بر این اساس محققانی همچون (یبوا، ۲۰۲۲)، (سیمون و توسان، ۲۰۱۸) و (دسکالوپولو و همکاران، ۲۰۲۳) بر لزوم تسهیل فرایندهای نظارتی و ارتباطات با بازار، ایجاد شبکه‌های اجتماعی، اعتماد و انسجام اجتماعی به‌منظور توسعه کسب‌وکارهای مناطق فقیر تأکید کرده‌اند. همچنین، فقدان سرمایه اجتماعی پل‌زدنی مرتبط با موفقیت کارآفرینی در داخل محل یافت می‌شود. از منظر سیاست، توصیه می‌شود که سیاست‌گذاران مسئول کارآفرینی در محله‌های محروم شهری به دنبال افزایش ابتکارات برای توسعه سرمایه اجتماعی باشند که مشاغل محلی، ساکنان و سازمان‌های دولتی محلی را دربر می‌گیرد (ویلیامز و همکاران، ۲۰۱۷)^۱. همکاری بین ذی‌نفعان مختلف، از جمله سازمان‌های دولتی، سازمان‌های غیردولتی و جوامع محلی نیز برای ایجاد محیطی مناسب برای کارآفرینی مولد در مناطق فقیر ضروری است.

یکی دیگر از عواملی که سبب توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها تولیدی می‌شود این است که ساختارهای سیاست‌گذاری کشور و قانون‌های موجود در حمایت از کسب‌وکارها دچار ضعف‌های اساسی هستند. طبق یافته‌های مطالعه (ماتوس و هال، ۲۰۱۹) نیز در کنار ویژگی‌های فردی عوامل نهادی مانند نداشتن دسترسی به منابع مالی، زیرساخت‌ها و مقررات حمایتی و منجر به کارآفرینی غیرمولد می‌شوند. از این رو، سیاست‌گذاران و سازمان‌های توسعه‌ای ضمن توجه به این عوامل، باید حمایت و منابع هدفمند را برای افراد و گروه‌های مستعد فراهم کنند. همچنین برنامه‌های ظرفیت‌سازی و ابتکارات آموزشی را می‌توان برای افزایش مهارت‌ها و دانش کارآفرینی افراد در جوامع فقیر اجرا کرد، به‌نحوی که آنها قادر شوند بر موانع غلبه کنند و سرمایه‌گذاری‌های موفق را توسعه دهند.

بر پایه یافته‌ها، فعالیت کارآفرینانه در مناطق حاشیه‌نشین تحت تأثیر بافت اجتماعی-فضایی است و عوامل زمینه‌ای در توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین نقش بسزایی دارند. در واقع شرایط زمینه‌ای، شرایط بسترساز مؤثر بر کنش‌هایی است که به اداره پدیده محوری پژوهش می‌پردازند. بر پایه نتایج، شرایط اقتصادی، از مهم‌ترین شرایط زمینه‌ای است که مورد بررسی قرار گرفته و به آن به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین اشاره شده است. شرایط اقتصادی مربوط به کشور یا استان خاصی نیستند و تأثیرهای مثبت یا منفی آن غیرمستقیم بر همه کسب‌وکارها نمود دارد، از این‌رو در بسیاری از مطالعات همچون (قربانی پارام و همکاران، ۲۰۲۲) و (رضائی و صفا، ۲۰۱۷) نیز شرایط اقتصادی به‌عنوان دلایل عمده توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین مورد تأکید قرار است. بر مبنای یافته‌های مطالعه شرایط اقتصادی و عواملی مانند دسترسی محدود به منابع مالی و سرمایه‌گذاری ناکافی، نوسان شدید هزینه‌ها و قیمت‌ها، نوسان نرخ ارز و کمبود سرمایه در گردش به‌نوبه خود تأثیر مهمی بر کنش‌های ناشی از پدیده محوری و شرایط مداخله‌گر توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها داشتند.

با توجه به اینکه همه کسب‌وکارها در بستر اجتماعی- فرهنگی فعالیت می‌کنند، در صورتی که این بستر در مسیر راه‌اندازی و رشد کسب‌وکارهای تولیدی، اخلاص ایجاد کند، طبیعی است که کسب‌وکارها نتوانند عملکرد قابل‌قبولی داشته باشند. بر این اساس شرایط اجتماعی- فرهنگی از دیگر شرایط زمینه‌ای هستند که نقش آنها در مطالعات محققانی

¹ Williams

مختلفی نظیر (مندیس و همکاران، ۲۰۲۳)، (بژاکوویچ، ۲۰۱۹)^۱ و (جورجیوس و بارای، ۲۰۲۳)^۲ نیز مورد بحث قرار گرفته است. شرایط سیاسی از دیگر شرایط زمینه‌ای است که در پژوهش (جورجیوس و بارای، ۲۰۲۳) نیز به عنوان یک عامل مهم تأثیرگذار بر عملکرد کسب‌وکارها تأیید شده است.

بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، شرایط مداخله‌گر، از دیگر عوامل تأثیرگذار بر توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین هستند. شرایط مداخله‌گر شامل عواملی است که شدت تأثیرگذاری شرایط زمینه‌ای بر راهبردها را تعدیل می‌کند به این معنا که تأثیرگذاری عوامل علی و زمینه‌ای را تسهیل می‌کنند یا در این تأثیرگذاری تداخل ایجاد و نقش مانع ایفا می‌کنند. تأمین منابع مالی، به‌عنوان یکی از عوامل مداخله‌گر در توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها اشاره مستقیم به دشواری تأمین بودجه لازم برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار دارد که شامل شرایط پرداخت و بازپرداخت نامناسب (اعم از میزان تسهیلات پرداختی، سود تسهیلات، دوره تنفس، وثایق و تضامین و ...) و نبود سرمایه‌گذاران کافی و البته خطرپذیر در استان است. در پژوهش‌های (ژانگ و هوی، ۲۰۱۹)^۳، این مقوله با عنوان «کمبود نقدینگی» یا «کمبود سرمایه در گردش» مورد اشاره و تأیید قرار گرفته بود. یکی دیگر از عوامل مداخله‌گر، حمایت‌های بخش دولتی می‌باشند. این عوامل می‌توانند نقش تسهیل‌کننده‌ای ایفا یا به‌عنوان مانع عمل کنند. در این راستا باید به لزوم طراحی ساختار مناسب برای مدیریت زیرساخت‌های اداری توجه کرد؛ زیرا روابط کند نظام اداری، موجب اختلال در بسیاری از فرایندهای کسب‌وکارهای تولیدی مانند اخذ تسهیلات، ثبت برند، جذب نیروی انسانی و غیره می‌گردد. بر اساس نتایج، مشکلات کسب‌وکارهای تولیدی در حوزه فروش، برندسازی همه به نوعی با مسئله مدیریت بازار مرتبط هستند که عمده این کسب‌وکارها در آن ضعف دارند.

توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین بدون شک پیامدهایی به دنبال دارد که قابل بررسی است و در این پژوهش نیز بدان پرداخته شده است. بر پایه نتایج، بی‌انگیزه‌شدن فعالان حوزه کسب‌وکار، کاهش اشتغال پایدار و افزایش نرخ بیکاری بسیار مورد تأکید قرار گرفت. بی‌انگیزه‌شدن فعالان موجب می‌گردد که واحدهای کسب‌وکار فعال از ادامه فعالیت خود ناامید شوند و افراد دیگر که به دنبال ایجاد کسب‌وکار جدید هستند نیز امید به ایجاد کسب‌وکار جدید نداشته باشند. کاهش اشتغال پایدار و افزایش نرخ بیکاری و افزایش مشاغل کاذب، از دیگر پیامدهای ناگوار توسعه‌نیافتن کسب‌وکارها در مناطق حاشیه‌نشین است که هرکدام از موارد بیان‌شده خودبه‌خود تبعات بعدی (بیکاری، بزهکاری، خودکشی، قتل و غیره) نیز به همراه خواهند داشت.

پیشنهادها

- با توجه به بروکراسی اداری و نظام پیچیده اخذ اعتبارات توصیه می‌گردد که فرایند این امر برای صاحبان کسب‌وکارهای مناطق حاشیه‌نشین تسهیل گردد.
- با توجه به یافته‌های تحقیق مبنی بر ضعف مهارت‌های مدیریتی صاحبان کسب‌وکارهای مناطق حاشیه، پیشنهاد می‌گردد که دوره‌های آموزشی برای توانمندسازی صاحبان کسب‌وکارها برگزار گردد.
- با توجه به تأثیر بسیار مهم فضای فرهنگی- اجتماعی در توسعه کسب‌وکارهای مناطق حاشیه‌نشین، پیشنهاد می‌شود، تهیه بسته‌های ویژه آموزشی و ترویجی با محتوای فرهنگ کسب‌وکار و کارآفرینی از توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان کرمانشاه، در دستورکار برنامه‌های شهرداری کرمانشاه، صدا و سیما استان و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قرار گیرد.

¹ Bejakovic

² Georgios & Barraí

³ Zhang & Hui

- با توجه به مرزی بودن استان کرمانشاه پیشنهاد می‌شود اتاق بازرگانی استان، زمینه‌های لازم برای توسعه و رونق صادرات به کشورهای همسایه را فراهم کند.
- با توجه به وجود مشکلات مالی در مسیر ایجاد کسب‌وکار، پیشنهاد می‌گردد یک صندوق سرمایه‌گذاری خطرپذیر برای ورود سرمایه‌گذاران به استان و همچنین تأمین مالی کسب‌وکارهای جدید از طریق اعطای اعتبارات در دستور کار قرار گیرد.

References

- Adibhajbaghery, M., Parvizy, S., & Salsaly, M. (2004). *Qualitative Research Methods*. Boshra. <https://www.gisoom.com/book/11062001>
- Akoh, A. (2020). Barriers to the growth of micro tailoring businesses in Nigeria: assessing socio-economic and socio-cultural environments. *Society and Business Review*, 15(4), 397-414. <https://doi.org/10.1108/SBR-06-2019-0081>
- Alm, K., & Guttormsen, D. S. A. (2023). Enabling the Voices of Marginalized Groups of People in Theoretical Business Ethics Research. *Journal of Business Ethics*, 182(2), 303-320. <https://doi.org/10.1007/s10551-021-04973-3>
- Amiri Shiraz, M., Abbasi Asfajir, A. A., & Rahmani Firouzjah, A. (2021). Investigating the Relationship between Marginalization and Social Alienation and Social Distrust (Case study: Social Security Clients in Rasht). *Sociological Studies of Youth*, 12(42), 65-82. <https://doi.org/10.22034/ssyj.2021.683860>
- Azizi-Khalkheili, T., Razzaghi Borkhani, F., Yazdanpanah, M., Azimzadeh, A., & Mohseni Kiasari, M. (2023). Strategic Analysis of Tourism-Related Rural Businesses During the Corona Epidemic. *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 10(1), 41-54. <https://doi.org/10.61186/jea.10.19.41>
- Azizidoost, S., Abouali Gale Dari, M., Ghaedrahmati, F., Razani, Z., Keivan, M., Mohammad Jafari, R., Najafian, M., & Farzaneh, M. (2023). Functional Roles of lncRNAs in Recurrent Pregnancy Loss: A Review Study. *International Journal of Fertility & Sterility* 17(4), 218-225. <https://doi.org/10.22074/ijfs.2022.559132.1339>
- Bejakovic, P. (2019). Governance Beyond the Law: The Immoral, The Illegal, The Criminal. *Public Sector Economics*, 43(3), 325-335. <https://doi.org/10.3326/pse.43.3.6>
- Chowdhury, R. (2021). Self-Representation of Marginalized Groups: A New Way of Thinking through W. E. B. Du Bois. *Business Ethics Quarterly*, 31(4), 524-548. <https://doi.org/10.1017/beq.2021.5>
- Daskalopoulou, I., Karakitsiou, A., & Thomakis, Z. (2023). Social Entrepreneurship and Social Capital: A Review of Impact Research. *Sustainability*, 15(6), 4787. <https://doi.org/10.3390/su15064787>
- Dembek, K., Sivasubramaniam, N., & Chmielewski, D. A. (2020). A Systematic Review of the Bottom/Base of the Pyramid Literature: Cumulative Evidence and Future Directions. *Journal of Business Ethics*, 165(3), 365-382. <https://doi.org/10.1007/s10551-019-04105-y>
- Fitz, D., & Gouri Suresh, S. (2021). Poverty traps across levels of aggregation. *Journal of Economic Interaction and Coordination*, 16(4), 909-953. <https://doi.org/10.1007/s11403-021-00333-6>
- Fuller, N. R., Porter, M., & Kemp, E. A. (2022). The impact of marginalization on entrepreneurs' online presence and firm performance. *Journal of Research in Marketing and Entrepreneurship*, 24(1), 161-175. <https://doi.org/10.1108/JRME-06-2021-0085>

- Georgios, C., & Barraí, H. (2023). Social innovation in rural governance: A comparative case study across the marginalised rural EU. *Journal of Rural Studies*, 99(5), 193-203. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.06.004>
- Ghorbani Param, a., Hazrati, s., & Mosavi, A. (2022). A comparative study of young individuals' leisure time activities in slum and non-slum areas of zahedan. *Urban Sociological Studies*, 11(40), 124-150. <https://www.magiran.com/paper/2405817>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (pp. 105-117). Sage. https://miguelangelmartinez.net/IMG/pdf/1994_Guba_Lincoln_Paradigms_Quali_Research_chapter.pdf
- Habibi, K., Arefi, M., Doostvandi, M., & Ashouri, K. (2022). Reproduction of urban informality in Iran: Its key factors, tools and challenges. *Journal of Urban Management*, 11(3), 381-391. <https://doi.org/10.1016/j.jum.2022.05.007>
- Jamshidi, O., Sobhani, S. M. J., Mokhber Dezfoli, A., & Hajimirrahimi, S. D. (2023). Strategic Analysis of the Development of Agricultural Businesses (Study of Karaj County). *Journal of Entrepreneurial Strategies in Agriculture*, 10(1), 93-106. <https://doi.org/10.61186/jea.10.19.93>
- Karimi, J., Ahmadi, V., & Hamed, B. (2018). Urban Indigents (Historical and Demographic Review on suburbia in Kermanshah). *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 6(11), 1-26. <https://doi.org/10.22084/csr.2017.11457.1172>
- Karimi, N. (2023). Analyzing Iran's Legislative Policy Regarding Marginalization. *Fares Law Research*, 6(15), 289-302. <https://doi.org/10.22034/lc.2023.400443.1354>
- Matos, S., & Hall, J. (2019). An exploratory study of entrepreneurs in impoverished communities: when institutional factors and individual characteristics result in non-productive entrepreneurship. *Entrepreneurship & Regional Development*, 32(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/08985626.2019.1640476>
- Mehra, A., Mathur, N., & Tripathi, V. (2019). Sahaj Crafts: the challenge of alleviating poverty in Western Rajasthan. *Emerald Emerging Markets Case Studies*, 9(1), 1-45. <https://doi.org/10.1108/EEMCS-06-2018-0099>
- Mendis, K., Thayaparan, M., Kaluarachchi, Y., & Pathirage, C. (2023). Challenges Faced by Marginalized Communities in a Post-Disaster Context: A Systematic Review of the Literature. *Sustainability*, 15(14), 10754. <https://doi.org/10.3390/su151410754>
- Méreiné-Berki, B., Málóvics, G., & Creţan, R. (2021). "You become one with the place": Social mixing, social capital, and the lived experience of urban desegregation in the Roma community. *Cities*, 117(3), 103302. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103302>
- Moltafet, H., & Bahmani, S. (2021). Presenting The Paradigm Model of Migration to the Slums of Alavi and Hasirabad in Ahvaz (Qualitative Study with Grounded Theory Method). *Journal of Iranian Social Studies*, 15(2), 72-92. <https://doi.org/10.22034/jss.2021.249337>
- Momenizadeh, M., Molaei Hashjin, N., & Pourramzan, E. (2023). Economic Development Strategies in the Rural Settlements of Rasht County. *Village and Space Sustainable Development*, 4(1), 21-38. <https://doi.org/10.22077/vssd.2022.5670.1134>
- Murillo-Luna, J. L., García-Uceda, E., & Asín-Lafuente, J. (2021). Obstacles to Social Entrepreneurship. In D. M. Wasieleski & J. Weber (Eds.), *Social Entrepreneurship* (pp. 195-216). Emerald Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S2514-17592022000005009>
- Naghdi, A., Roentan, M., Haghirian, S., Shahrokh, E., & Khanian, M. (2021). The Study of Variety, challenges of marginality Games of informal settlement residents with formal

- urban policies (The Case of Saveh). *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 10(1), 243-275. <https://doi.org/10.22059/jisr.2020.301585.1058>
- Prahalad, C. K., & Hammond, A. (2002). Serving the world's poor, profitably. *Harvard business review*, 80(9), 48-57. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12227146/>
- Rezaei, R., & Safa, L. (2017). Factors affecting the development of small and medium-sized agricultural enterprises in Zanjan province. *SPACE ECONOMY & RURAL DEVELOPMENT*, 5(18), 141-163. <https://doi.org/10.18869/acadpub.serd.5.18.141>
- Safiri, K., & Mirzaei, M. (2022). The Lived Experience of Marginalized Girls from the Concept of "Deprivation")Case Study :Dolatabad Marginal Area, Kermanshah Province). *Strategic Research on Social Problems*, 11(1), 33-54. <https://doi.org/10.22108/srsp.2022.133198.1796>
- Salsabila, S., Radhiana, R., Juwita, J., & Mauliza, P. (2022). Challenges of the resource-based view approach in improving business organizational performance. *Proceedings of International Conference on Multidisciplinary Research*, 5(2), 120-125. <https://doi.org/10.32672/pic-mr.v5i2.5416>
- Sekerdil, R., & Gunes, E. (2022). Effect of Three Innovation Components in Businesses on Social Innovation. *Research Journal of Business and Management*, 9(1), 13-27. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2022.1537>
- Sharifinia, Z. (2022). Classification of Challenges of Home Businesses in Rural Areas of Sari County using an Integrated Technique of DEMATEL-ISM. *Journal of Research and Rural Planning*, 11(1), 21-40. <https://doi.org/10.22067/jrrp.V11i1.2108.1020>
- Simon, F., & Tossan, V. (2018). Does brand-consumer social sharing matter? A relational framework of customer engagement to brand-hosted social media. *Journal of Business Research*, 85, 175-184. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.12.050>
- Van Thang, D. (2020). Informal Employment and the Life of Informal Economy Workers in Vietnam. *Advances in Sciences and Humanities*, 6(3), 82-88. <https://doi.org/10.11648/j.ash.20200603.11>
- Weigel, C., & Hiebl, M. R. W. (2023). Accountants and small businesses: toward a resource-based view. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 19(5), 642-666. <https://doi.org/10.1108/JAOC-03-2022-0044>
- Weigert, M. (2019). Jumia travel in Africa: expanding the boundaries of the online travel agency business model. *Tourism Review*, 74(6), 1167-1178. <https://doi.org/10.1108/TR-04-2017-0073>
- Widyastuti, U., Sumiati, A., Susanti, S., & Suherman, S. (2020). Financial Inclusion at the Bottom of the Pyramid: Accessibility, Usage and Barriers from Fishermen's Perspective in Urban Areas. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 9(9), 262-279. https://www.researchgate.net/publication/341387901_Financial_Inclusion_at_the_Bottom_of_the_Pyramid_Accessibility_Usage_and_Barriers_from_Fishermen's_Perspective_in_Urban_Areas
- Williams, C. C., & Horodnic, A. V. (2019). Why is informal employment more common in some countries? An exploratory analysis of 112 countries. *Employee Relations: The International Journal*, 41(6), 1434-1450. <https://doi.org/10.1108/ER-10-2018-0285>
- Williams, N., Williams, C., van Ham, M., Reuschke, D., Kleinhans, R., Mason, C., & Syrett, S. (2017). Entrepreneurship and deprived urban areas: understanding activity and the hidden enterprise culture. In M. v. Ham, D. Reuschke, R. Kleinhans, C. Mason, & S. Syrett (Eds.), *Entrepreneurial Neighbourhoods: Towards an Understanding of the Economies of Neighbourhoods and Communities Entrepreneurship, Space and Place*

- series* (pp. 21-40). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781785367243.0010>
- Yeboah, S. (2022). Fighting the Odds: Understanding Small Business Mortality in Low-Income Countries. *Munich Personal RePEc Archive Paper* 1-12. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/117543/>
- Zhang, Z.-B., & Hui, X. (2019, June 22-23). *Absolute Purchasing Power Parity in African Low-income Countries: A Panel Data Analysis*. [Conference session]. International Conference on Advanced Education and Management Chengdu, China. <http://dx.doi.org/10.12783/dtem/icaem2019/30998>